

Forslag til indikatorer for vurdering som fremmer inkludering

Innledning

Vurdering som fremmer inkludering er en vurderingsmetode i ordinære miljøer, der retningslinjer og praksis skal utformes slik at de tilgodeser alle elever på best mulig måte. Hovedmålet med vurderingen er at alle metoder og all praksis på området skal støtte og bidra til deltakelse og inkludering av alle elever.

Nedenfor presenteres en rekke forslag til indikatorer og tilknyttede forutsetninger som representanter fra 25 land anser som avgjørende for vurdering som fremmer inkludering. Representantene deltok i the Agencys treårige prosjekt *Vurdering i inkluderende miljøer*:
<http://www.european-agency.org/site/themes/assessment/index.shtml>

Det er identifisert sju nivåer med forslag til indikatorer, som omfatter personer, strukturer og politiske rammeverk. Disse nivåene er: elever, foreldre, lærere, skoler, tverrfaglige vurderingsgrupper, retningslinjer og lovverk. For hvert av disse nivåene legges det frem et forslag til indikator – en overordnet redegjørelse som i grove trekk beskriver et viktig vilkår for iverksettingen av vurdering som fremmer inkludering.

I tillegg til forslagene til indikatorer er det identifisert en rekke forutsetninger. Dette er vilkår på et lavere nivå som må imøtekommes dersom forslaget til indikator skal iverksettes på riktig måte.

Disse forslagene til indikatorer er blitt utviklet som en veiledning for å sikre at retningslinjer, prosedyrer og praksis for vurdering er så inkluderende som mulig. Slik indikatorene nå fremstår, er de ment å skulle brukes som et verktøy for refleksjon og gjennomgang fremfor innsamling av data for oppfølging.

Tanken er at disse indikatorene har en potensiell nytteverdi i oppfølgingen av utviklingslinjer og mønstre. Både disse forslagene til indikatorer og også forutsetningene vil imidlertid kreve ytterligere operasjonalisering, slik at de nødvendige bevisene for påvist fremgang mot målene for vurdering som fremmer inkludering kommer tydelig frem.

Forslag til indikator for elever

Alle elever deltar i og har muligheter til å påvirke sin egen vurdering samt utviklingen, iverksettingen og evalueringen av sine egne læringsmål.

Forutsetninger

- Det finnes en rekke strategier og verktøy som brukes i klasserommet for å involvere elever i selvverurdering ved at de setter sine egne mål og utvikler metakognitive ferdigheter og strategier.
- Alle interessenter er enige om at målet med elevvurdering fokuserer på å sette spesifikke og realistiske mål som fører til forbedret læring.
- Lærere bruker metoder for å gi tilbakemeldinger om læring på en måte som er egnet og motiverende for enkeltelever.
- Det finnes strukturer/mekanismer som gjør det mulig for elever å bidra i vurderingsarbeid og planlegging på klasseroms- og skolenivå, i tillegg til arbeidet som utføres av tverrfaglige vurderingsgrupper.

Forslag til indikator for foreldre

Foreldre deltar i og har muligheter til å påvirke alle vurderingsprosedyrer som angår deres barn.

Forutsetninger

- Foreldre har uomtvistelig rett til å kreve at vurderingsprosedyrer iverksettes med deres barn, samtidig som de også har rett til å avslå eller godta resultatene av disse vurderingene.
- Foreldre deltar i utviklingen, iverksettingen og evalueringen av læringsmålene for deres barn.
- Det finnes strukturer/mekanismer som gjør det mulig for foreldre å bidra i vurderingsarbeid og planlegging på klasseroms- og skolenivå, i tillegg til arbeidet som utføres av tverrfaglige vurderingsgrupper.
- Foreldres rolle når det gjelder å maksimere faktorer som støtter inkludering av deres barn, skal være klart forstått og godtatt på nivåene for lærer, skole og retningslinjer.

Forslag til indikator for lærere

Lærere bruker vurdering som en metode til å forbedre læringsmulighetene ved å sette mål for eleven og seg selv (i forbindelse med effektive lærestrategier for en bestemt elev) og gi tilbakemeldinger om læringen til eleven og seg selv.

Forutsetninger

- Formativ vurdering for alle elever er klasselærens ansvar.
- Lærere er inneforstått med at hovedmålet med vurdering er å avgjøre de neste trinnene i læreprosessen og ikke bare å sammenlikne elever med eksternt fastsatte normer eller andre elever.
- Lærere bruker en rekke vurderingsstrategier som gjør det mulig for dem å gi motiverende og effektive tilbakemeldinger om læring til elever og andre på en meningsfylt måte.
- Lærere får riktig opplæring i og støtte til å bruke planer, metoder og tilnæringsformer for vurdering som er tilknyttet en elevs IOP, egen plan eller annet verktøy for å sette mål.
- Det finnes en rekke vurderingsverktøy og -metoder som lærere kan bruke.
- Lærere inntar et holistisk/økologisk syn på elevenes læring som tar høyde for akademiske, atferdsmessige, sosiale og emosjonelle sider ved læring. Dette synet skal ta høyde for spennvidden i elevens læringsforhold i hjemme- og skolemiljø i tillegg til hvilke forhold som råder når vurderingen foretas.
- Klasseromsvurdering legges opp som et gruppearbeid – hvor elevene selv, foreldre, familier, medelever, andre lærere og støttepersonell på skolen deltar i tillegg til tverrfaglige vurderingsgrupper etter behov.

Forslag til indikator for skoler

Skoler iverksetter en vurderingsplan som beskriver formål og anvendelse, roller og ansvarsforhold for vurdering i tillegg til en klar redegjørelse for hvordan vurdering benyttes for å støtte de forskjellige behovene til alle elever.

Forutsetninger

- Skoleledere er ansvarlige for å følge opp læringen til alle elever ved hjelp av riktige vurderingsresultater.
- Skolen har myndighet til å organisere seg selv på best mulig måte for å støtte inkludering og vurdering som fremmer inkludering.
- Skoleledelsen har et bevisst, positivt forhold til vurdering som fremmer inkludering.
- Skoleledere tar ansvar for å oppnå en balanse av vurderingsprosedyrer som imøtekommer en rekke formål: informert individuell læring i tillegg til oppfølging og evaluering.
- Skolen har et felles språk som brukes av elever, foreldre, lærere og andre fagpersoner for å forstå vurdering. Dette er tilknyttet skolesystemer for å registrere og følge opp læring på en slik måte at det forenkler skolens overordnede kvalitet og effektivitet.
- Det er skolebasert planlegging for alle elevers (akademiske og sosiale) læring og vurdering, som – hvis nødvendig – er individuelt tilpasset for å imøtekomme det spesifikke behovet til alle elever.
- All skolebasert planlegging utføres som et gruppearbeid som aktivt involverer elever, foreldre, lærere og andre fagpersoner.
- Skoleledere følger opp vurderingsprosesser for å støtte lærernes vurderingsarbeid.
- Skoleledere gir lærerne støtte, tid og fleksibilitet til å iverksette vurdering som fremmer læring og til å overføre resultatene fra vurderingsprosessene til sin daglige undervisningspraksis.
- Skoleledere organiserer og støtter nødvendig samarbeid og gruppearbeid for vurdering lærere imellom.

- Skoleledere arbeider for å utvikle samarbeidsforhold med andre skoler og organisasjoner som universiteter eller forskningsinstitutter som støtter utveksling av informasjon vedrørende beste vurderingspraksis.

Forslag til indikator for tverrfaglige vurderingsgrupper

Tverrfaglige vurderingsgrupper – uavhengig av faglig sammensetning eller medlemskap – arbeider for å støtte inkludering og opplærings- og læringsprosesser for alle elever.

Forutsetninger

- Tverrfaglige vurderingsgrupper er ansvarlige for å støtte arbeidet til klasselærere når det gjelder å fremme opplæring, læring og inklusjon.

- Ansvar for elevenes læring og pedagogiske vurdering ligger alltid hos klasselærerne og skolene.

- Tverrfaglige vurderingsgrupper arbeider med alle elever for å støtte opplæring, læring og inkludering, og ikke bare med elever som har et påvist behov for tilpasset opplæring.

- All vurdering som foretas av tverrfaglige vurderingsgrupper, gir informasjon som kan brukes direkte i opplæring og læring.

- Tverrfaglige vurderingsgrupper samarbeider med elever, foreldre, lærere og andre fagpersoner etter prinsippene om gruppearbeid og deltakelse.

- All vurdering som foretas av tverrfaglige vurderingsgrupper, tar hensyn til hele læremiljøet til eleven i tillegg til hvilke forhold som råder når vurderingen foretas.

- Tverrfaglige vurderingsgrupper fungerer som “multiplikatorer” for best praksis ved å dele eksempler på nyskapende vurderingsmetoder og -verktøy osv.

- Tverrfaglige vurderingsgrupper arbeider i henhold til skolens vurderingsplaner.

- Tverrfaglige vurderingsgrupper tar stilling til forskjellige tilnæringsmåter for “vurdering gjennom intervensjon”.

- Tverrfaglige vurderingsgrupper benytter en rekke forskjellige tilnæringsmåter og teknikker.

- Tverrfaglige vurderingsgrupper bruker vurderingsinstrumenter som støtter det tverrfaglige arbeidet til eksperter fra forskjellige områder, ved å tilby et felles språk og en samarbeidsstrategi.

Forslag til indikator for retningslinjer for vurdering

Retningslinjer og prosedyrer for vurdering støtter og forenkler inkludering og deltakelse av alle elever som har lett for å falle utenfor, inkludert elever med behov for tilpasset opplæring.

Forutsetninger

- Beslutningstakere er ansvarlige for å utvikle retningslinjer for vurdering som maksimerer faktorene som støtter inkludering av den enkelte elev og foreldre på lærer- og skolenivå.
- Beslutningstakere er ansvarlige for å bidra med fleksible finansieringsstrukturer som støtter iverksettingen av retningslinjer for vurdering som maksimerer faktorene som støtter inkludering.
- Alle politiske redegjørelser som omhandler elever med behov for tilpasset opplæring, skal integreres i generelle retningslinjer for utdanning.
- Retningslinjene styres av regionale vurderingsplaner som utvikles av alle vurderingsinteressenter.
- Det endelige målet ved vurderingsprosedyrene som er spesifisert i alle retningslinjer, er å støtte opplæring, læring og fremdrift for alle elever.
- Retningslinjer for vurdering sikrer at vurderingsmetodene "egner seg for formålet", og den riktige bruken av metodene bør følges opp.
- Retningslinjer for vurdering gir en oversikt over ansvarsområdene på nivåene for lærere, skoler og tverrfaglige vurderingsgrupper.
- Retningslinjer for vurdering gir en oversikt over hvilken støtte og opplæring som vil gis for at ansvarsområdene på nivåene for lærere, skoler og tverrfaglige vurderingsgrupper skal imøtekommes.

- Støtten og ressursene som tilbys skoler og lærere som en følge av retningslinjer for vurdering, er varierte og fleksible.
- Oppfølging av pedagogiske standarder gjør bruk av en rekke informasjonskilder, ikke bare informasjon om elevvurdering.
- Retningslinjer for vurdering støtter prinsippet om inkludering av elever med behov for tilpasset opplæring i et minst mulig avgrenset miljø.
- Alle retningslinjer for vurdering fremmer en holistisk/økologisk holdning til elevlæring med tanke på miljømessige faktorer (skole og familie) og sosiale og emosjonelle ferdigheter i tillegg til akademiske læringsmål.
- Alle vurderingsprosedyrer er tilgjengelige for alle elever på måter som er tilpasset deres spesifikke behov (f.eks. på blindeskrift, via tolk osv.).
- Formativ vurdering er tilknyttet innhold og læringsmål som er angitt i læreplanprogrammer og -dokumenter.
- Retningslinjer for vurdering følger, så langt det er mulig, en "universelt utformet" oppbygning når det gjelder fleksibilitet og valg som imøtekommer et så bredt spekter av forskjellige behov som mulig.
- Retningslinjer for vurdering anerkjenner "alternative" summative vurderinger og kvalifikasjoner som gir elever med spesifikke behov for tilpasset opplæring tilgang til arbeidsmarkedet.
- Retningslinjer for vurdering omfatter og tar sikte på å forenkle nødvendig samarbeid med tjenestesektoren (dvs. helse- og sosialsektoren).
- Retningslinjer for vurdering forenkler utveksling av god praksis og støtter forskning og utvikling av nye vurderingsmetoder og -verktøy.
- Retningslinjer for vurdering følges opp med hensyn til hvilken innvirkning de har på området like muligheter for alle elever.
- Retningslinjer for vurdering endres minimalt i ettertid, siden virkningen av alle nye retningslinjer og all ny praksis tilknyttet vurdering alltid evalueres allerede på planleggingsstadiet.

Forslag til indikator for lovverk for utdanning

Vurderingsrelatert lovverk fremmer alltid effektiv iverksetting av vurdering som fremmer inkludering.

Forutsetninger

- Alt lovverk tilknyttet elever med behov for tilpasset opplæring integreres i det generelle lovverket for utdanning.
- Det fastsatte formålet med vurderingssystemet er vurdering som fremmer inkludering av alle elever.
- Selv om lovverket kan dekke vurdering for en rekke formål – informert individuell læring i tillegg til oppfølging og evaluering – fremmer vurderingsrelatert lovverk en holdning til vurdering som et verktøy for opplæring og læring, ikke som et verktøy for klassifisering, ansvarsområder eller ressursfordeling.
- Alle elever har rett til å delta i alle vurderingsprosedyrer på en måte som imøtekommer deres individuelle behov.
- Elever har rett til en formativ vurdering som skal bidra med informasjon til opplæring og læring.
- Prosedyrer for tidlig identifisering av behov for tilpasset opplæring som anbefales i lovverket, er strukturert på en måte som skal gi informasjon om opplæring, læring og intervensjon.
- Foreldre og/eller foresatte har rett til å delta i alle vurderinger av deres barn.
- Lovverket sikrer at retningslinjer, tilbud og støtte er likt i alle geografiske områder i et land eller en region.